

Pracovní list č. 18 – Podnikatelská a zaměstnanecká legislativa

Podnikání i zaměstnanecký poměr mají dané mantinely stanovené právními předpisy, technickými normami apod. Sledování platné legislativy, která se nás týká (soukromě, profesně) je na každém z nás. O některých nových právních předpisech (nebo změnách stávajících) jsme informováni v médiích. Vzhledem k velkému počtu vydávání právních předpisů se v médiích ale neinformuje o všech, je proto třeba sledovat aktivně příslušné právní předpisy, které se nás týkají.

V České republice není snadné se v současné době v nových právních předpisech (nebo jejich změnách) rychle a snadno orientovat. Nové zákony jsou vyhlašovány ve **Sbírce zákonů**, která je však pouze v listinné podobě. ČR chystá zavedení **elektronické podoby Sbírky zákonů (tzv. eSbírka)**, systém bude ale asi zaveden do ostrého provozu až od roku 2023.

Kromě listinné podoby Sbírky zákonů se v ČR můžou v současné době sledovat právní předpisy např. na webové stránce Ministerstva vnitra ČR (<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>), na komerčních webových stránkách, kde je přístup k předpisům zdarma, např. www.zakonyprolidi.cz, nebo si můžete zaplatit přístup do některé z komerčních aplikací, např. Právní elektronický systém Hospodářské komory ČR, ASPI od firmy Wolters Kluwer atd. Komerční aplikace vás na nové právní předpisy upozorňují, často si můžete nastavit i oblast, o jakou se zajímáte (např. životní prostředí) a aplikace vás upozorní, pokud v této oblasti došlo k vydání nového nebo změně právního předpisu.

V Polsku je docela snadné orientovat se v nových zákonech a jejich změnách. Nové zákony jsou vyhlašovány **Deníku zákonů (Dziennik Ustaw)** <https://dziennikustaw.gov.pl/DU>, kde můžete najít všechny platné zákony. Ostatní právní akty (např. mezinárodní dohody nevyžadující ratifikaci) můžete najít prostřednictvím <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/prawo>, kde najdete odkazy na jiné stránky obsahující právní akty.

Můžete také využít placené aplikace, např. LEX od firmy Wolters Kluwer.

1. Podnikatelská legislativa

V této kapitole si představíme jednotlivé základní právní předpisy, o kterých by měl mít přehled každý podnikatel.

Mimo níže uvedené právní předpisy je však třeba znát řadu dalších (podle oblasti podnikání apod.).

- Např. předpisy týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, životního prostředí atd.
- V případě nejasností nebo potřeby konzultace v oblasti oborových norem a předpisů je možné se obrátit v ČR na příslušné oborové asociace a svazy.

Základní informace k zákonným podmínkám podnikání (živnostenské podnikání, formy podnikání, zahájení činnosti podnikatele a založení společnosti), jsou uvedeny v pracovních listech modulu č. 4 Právo, učebnice Podnikavost nezná hranic v projektu „Firmičky“ (**odkaz ke stažení učebnice zde:** <https://ohkliberec.cz/wp-content/uploads/2020/06/Firmi%C4%8Dky-CZ.pdf>).

V České republice došlo od 1. 1. 2014 v podnikatelské legislativě k velkým změnám. Stávající obchodní zákoník byl zrušen (zrušený byl i stávající občanský zákoník) a nahrazen:

- zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (právní úprava obchodních společností a družstev),
- zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem (často nazývaným tzv. „novým občanským zákoníkem“, přesunuta do něj byla část týkající se závazkových vztahů, ustanovení o obchodním tajemství atd.)
- a zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

V Polsku vstoupí od 1. ledna 2022 v platnost nové předpisy v rámci balíčku změn mnoha zákonů, včetně daňových, které podnikatelé označují jako Nový pořádek, Polský pořádek nebo Nový polský pořádek. Více informací o změnách najdete například na stránkách: <https://poradnikprzedsiebiorcy.pl/-polski-lad-najwazniejsze-zmiany> .

Mezi základní podnikatelskou legislativu v ČR patří např.:

- Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
- Zákon č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
- Zákon č. 418/2011 Sb., zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
- Zákon č. 586/1992 Sb., zákon o daních z příjmů
- Zákon č. 235/2004 Sb., zákon o dani z přidané hodnoty
- Zákon č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví
- Zákon č. 112/2016 Sb., zákon o evidenci tržeb
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/679 (GDPR)
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

Mezi základní podnikatelskou legislativu v Polsku patří např.:

- Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie dzialalnosci gospodarczej
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa.
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych
- Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług
- Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym
- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 (RODO)

Obrázek 1 (zdroj: www.pixabay.com)

Uved'te příklady zákonů, které by se mohly týkat vašeho studijního oboru.

.....

.....

.....

UŽITEČNÉ ODKAZY, např.:

www.zakonyprolidi.cz (web Sbírký zákonů ČR)

www.pespropodnikatele.cz (web Právního elektronického systému Hospodářské komory ČR)

www.mpo.cz (web Ministerstva průmyslu a obchodu ČR)

www.czechtrade.cz (web agentury CzechTrade, proexportní organizace založené MPO)

www.businessinfo.cz (web pro drobné živnostníky, malé i střední podnikatele a exportéry, provozovatel je agentura CzechTrade)

www.czechinvest.cz (web Agentury pro podporu podnikání a investic)

www.agentura-cas.cz (web České agentury pro standardizaci, činnosti související s tvorbou, vydáváním a distribucí technických norem)

www.justice.cz (web Ministerstva spravedlnosti)

www.komora.cz (web Hospodářské komory České republiky, jediný zákonný zástupce podnikatelů v ČR)

www.coi.cz (web České obchodní inspekce)

<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> (web Veřejný rejstřík a Sbírka listin)

<https://portal.pohoda.cz/zakon-a-pravo/zakony-a-pravni-normy/vzory-smluv/> (vzory některých smluv)

<https://www.businessinfo.cz/rozcestnik/legislativa-a-pravo/vzory-pravnich-dokumentu-a-smluv/> (vzory některých smluv)

2. Zaměstnanecká legislativa

Hlavním právním předpisem týkající se zaměstnanecké legislativy je v ČR **zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákoník práce**“). V Polsku tímto předpisem je **Zákon ze dne 26. června 1974 Zákoník práce** (dále jen „**zákoník práce**“). Zákoník práce upravuje zejména vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, určuje základní mantinely v pracovněprávních vztazích. Mimo tento zákon existuje řada dalších právních předpisů (zákonů, vyhlášek, nařízení), které upravují konkrétní oblasti (např. oblast GDPR, cestovní náhrady, BOZP, atd.).

Pracovněprávní legislativa patří v ČR do kompetence **Ministerstva práce a sociálních věcí** (www.mpsv.cz). Kontrolu dodržování právních předpisů u zaměstnavatelů je oprávněn vykonávat **Státní úřad inspekce práce** a jeho oblastní inspektoráty (www.suip.cz).

V Polsku pracovněprávní legislativa patří do kompetence **Ministerstva rozvoje, práce a technologie**. Kontrolu dodržování právních předpisů u zaměstnavatelů je oprávněna vykonávat **Státní inspekce práce** a její oblastní inspektoráty www.pip.gov.pl.

Základní pracovněprávní vztahy v ČR a v Polsku:

Pracovní poměr

Pracovní smlouva (PS) na dobu:

- určitou
- neurčitou

Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr

- DPČ (Dohoda o pracovní činnosti)
- DPP (Dohoda o provedení práce)

PS na dobu určitou

- může být uzavřena **max. na 3 roky a prodloužena max. 2x** (tzn., dohromady pro 1 zaměstnavatele můžete na dobu určitou pracovat max. 9 let po sobě)
- končí uplynutím sjednané doby
- ostatní náležitosti jako doba neurčitá

DPČ

- rozsah pracovní doby max. ½ stanovené týdenní pracovní doby
- musí být uzavřena písemně
- vždy se odvádí daň 15 %, zdravotní a sociální pojištění se platí při výdělku nad 3.500 Kč

PS na dobu neurčitou

- v PS ze zákona musí být uvedeno min. **druh práce, místo výkonu práce, den nástupu do práce**
- musí být uzavřena písemně
- může být sjednána zkušební doba
- končí dohodou, výpovědí, okamžitým zrušením, zrušením ve zkušební době, atd.

DPP

- max. 300 hod/kalendářní rok, přičemž počet hodin za různé DPP u stejného zaměstnavatele se sčítá
- musí být uvedena doba, na kterou se uzavírá
- musí být uzavřena písemně
- pokud je do 10.000 Kč/měsíc, nehradí se pojištění, pouze 15% daň, pokud je podepsané Prohlášení poplatníka daně z příjmu fyzické osoby, daň se neodvádí

K výše uvedenému existují v zákoníku práce další informace (např. informace o pracovní době, bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, odměňování, vzniku, změnách a skončení pracovního poměru, dovolené atd.).

TIP

U dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, při výdělku do 10.000 Kč/měsíc a do 300 hodin/kalendářní rok se vyplatí uzavřít DPP (u DPČ by výdělek byl krácený ještě o sociální a zdravotní pojištění), pokud máte podepsané Prohlášení poplatníka daně z příjmu fyzické osoby, neodvádíte ani daň (pokud byste měli uzavřených více smluv nebo dohod, lze Prohlášení podepsat jen 1x a vztahuje se tedy jen na 1 smlouvu/dohodu, slevu na poplatníka lze uplatnit tedy pouze u 1x smlouvy, z ostatních smluv dojde k vyrovnání při podání daňového přiznání).

VÍTE, ŽE ...

- **Pracovní smlouva je dohoda dvou stran**, tzn., jakákoliv změna v pracovní smlouvě (např. délka dovolené, pokud je v PS uvedena) musí být zaměstnavatelem i zaměstnancem schválena a podepsána?

- I když výše odměny (mzda) nemusí být ze zákona uvedena v PS, musí být stanovena před začátkem výkonu práce? Mzda může být stanovena vnitřním předpisem zaměstnavatele, (samostatným) mzdovým výměrem nebo uvedena přímo v pracovní smlouvě.
- Pokud máte mzdu stanovenou samostatným mzdovým výměrem (čili nemáte výši mzdy uvedenou přímo v pracovní smlouvě), je stanovení výše mzdy na zaměstnavateli a může dojít k jednostrannému zvýšení či snížení této mzdy (za dodržení zákonných pravidel) ze strany zaměstnavatele, ten je povinen vás s touto změnou pouze seznámit.

Před podpisem pracovní smlouvy doporučujeme zkusit vyjednat se zaměstnavatelem, aby v pracovní smlouvě byla výše odměny (mzdy) uvedena.

PŘED PODPISEM VŠE NEJPRVE POŘÁDNĚ PŘEČÍST!

Často se pracovní smlouva podepisuje až v den nástupu do práce. To může vést k tomu, že v časovém tlaku nebudete obsahu pracovní smlouvy věnovat patřičnou pozornost a pokud byste chtěli v pracovní smlouvě něco změnit, nebude již dostatečný čas pro jednání se zaměstnavatelem.

Je velmi vhodné si znění pracovní smlouvy vyžádat dopředu, abyste měli čas si smlouvu před podpisem přečíst, případně zkontrolovat s právníkem a eventuálně vyjednat změny se zaměstnavatelem.

Stejně platí pro skončení pracovního poměru, nepodepisujte např. dohodu o ukončení pracovního poměru ideálně bez předchozí konzultace s právníkem.

Vzory pracovní smlouvy, dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti můžete najít např. zde:

<https://portal.pohoda.cz/zakon-a-pravo/zakony-a-pravni-normy/vzory-smluv/>

Najděte na internetu, jaká je základní minimální výměra dovolené ve vaší zemi. Určete její minimální výměru zákoník práce?

.....
.....

Pracovali jste již někdy jako např. brigádníci? Podepisovali jste DPP, DPČ nebo dokonce pracovní smlouvu? Co bylo obsahem této dohody/smlouvy? Diskutujte s kolegy ve skupině.

Vypracujte se spolužáky návrh pracovní smlouvy pro libovolnou pozici vaší fiktivní firmy (např. účetní). Co vše bude smlouva (ne)obsahovat a proč? Můžete se inspirovat některým z již existujících vzorů na internetu (pozor, některé volně dostupné vzory nemusí vždy plně odpovídat platné legislativě).

Obrázek 2 (zdroj: www.pixabay.com)

3. Použité zdroje

- 1) <https://ppropo.mpsv.cz/XVIII1Minimalnimzda>
- 2) <https://ppropo.mpsv.cz/XVIII2Zarucenamzda>

<https://poradnikprzedsiębiorcy.pl/-polski-lad-najwazniejsze-zmiany>